

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

**UNIVERSITETI I ELBASANIT “ALEKSANDËR XHUVANI”
FAKULTETI I SHKENCAVE HUMANE
DEPARTAMENTI I GJUHËSISË**

**Lënda: Tematika e testimit me shkrim për pranimin në programin e studimit
“doktoratë në albanologji”**

FUSHA GJUHËSI

1. Tipologji e studimeve gjuhësore shqiptare: studimi shkencor i kuptimit; semantika, leksikologjia, leksikografia.
2. Leksema, koncepti për të në kohë dhe shkolla të ndryshme. Identiteti i fjalës dhe i varianteve të saj fonografike në gjuhën shqipe.
 - Fjala, termi dhe norma gjuhësore. Termi dhe terminologjia. Leksiku terminologjik dhe leksiku i përgjithshëm. Terminologjia në fjalorë (terminografia).
3. Përbërja e leksikut të gjuhës. Shqipja standarde dhe leksiku i saj.
 - Lëvizje në leksikun e gjuhës së sotme shqipe
 - Krahinorizmat në fjalorë të gjuhës shqipe
 - Dialektorizmat dhe krahinorizmat. Trajtimi leksikografik i dialektorizmave dhe i krahinorizmave.
4. Koncepti i fjalorit pasiv dhe fjalorit aktiv në gjuhë
5. Koncepti i korpusit përdorimor, korpusi i leksikut aktiv
6. Semasiologjia leksikore, objekti dhe metodat e studimit. Kufijtë e semasiologjisë leksikore; Kuptimi për semantikën leksikore si sistem i veçantë; Konceptet themelore të semantikës leksikore.
7. Kategoritë themelore të semantikës. Lëvizja kuptimore sipas tropeve (figurave) gjuhësore. Teoria e fushave. Semantika bashkëkohore, tiparet veçantitë, teoritë kryesore, tendencat.
8. Konceptet themelore të morfologjisë si disiplinë e gramatikës
 - Trajtimi i pjesëve të ligjëratës sipas gramatikanëve bashkëkohorë në “pjesë ligjërate të rangut kryesor” dhe “jokryesor”; Ndarja e tyre në kategori gramatikore parësore, dytësore dhe funksionale
9. Proceset fjalëformuese dhe formëformuese
 - Koncepti i morfemës, morfit dhe alomorfit
 - Shfaqje të alomorfisë në sistemin emëror dhe foljor të shqipes
10. Modelet kryesore fjalëformuese të shqipes
 - Çështje problemore, bashkëkohore lidhur me mënyrat e fjalëformimit

- Mjetet fjalëformuese. Llojet e morfemave: rrënjore dhe ndajshtesore
- 11. Koncepti i rasës dhe shquarsisë në gjuhën shqipe
- Varësia e ndërsjellë midis rasës dhe gjinisë në gjuhët indoeuropiane
- 12. Kategoritë gramatikore të kohës, mënyrës dhe aspektit, “i kryer” apo “i pakryer”.
- Gërshetimi i kohës me mënyrën. Çështje problemore rreth klasifikimit të foljeve në zgjedhime.
- 13. Marrëdhëniet ndërgjuhësore. Rezultati i marrëdhënieve ndërgjuhësore:
- klasifikimi i fjalëve të fituara nga gjuhë të tjera,
- fjalët huazime, fjalët e huazuara dhe fjalët e huaja.
- 14. Mikrotoponimia: inventarizimi i mikrotoponimeve, lidhja me rrethanat gjeografike, lidhja me rrethanat historike, lidhja me gjuhë të tjera, etimologjia e mikrotoponimeve.
- 15. Gjuha si element kulture: Fjalë të reja që hyjnë nga gjuha letrare dhe bashkë me sende e ide të reja. Funksionet e gjuhës standarde.
- 16. Zhvillimet gjuhësore në kuadrin e globalizmit
- 17. Ndryshimi dhe zhvillimi gjuhësor
- 18. Varietete gjuhësore: funksionale, shoqërore, kontekstuale “Nuk ka variacion gjuhësor krejt të lirë”.
- 19. Analiza e ligjërimit: analiza e strukturës së ligjërimit dhe bashkëveprimi i pjesëve të tij në përcjelljen e mesazhit.
- Bashkëveprimi i elementeve strukturore në qartësinë e mesazhit
- 20. Ndërlidhja midis analizës së ligjërimit dhe pragmatikës në shpjegimin e akteve të folurit
- Shpjegimi i qëllimeve komunikuese përmes pragmatikës në ligjërim
- 21. Diskursi dhe roli i tij në analizën e ligjërimit për interpretimin e mesazheve
- Diskursi si kornizë interpretimi e mesazheve komplekse
- 22. Kuptimi i tërthortë dhe mënyra e interpretimit përtej kuptimit të drejtpërdrejtë të fjalëve
- Ndikimi i kontekstit në interpretimin e kuptimeve të tërthorta
- 23. Semiotikë: lidhja midis shenjës dhe kuptimit në këndvështrimin semiotik.
- Roli i shenjës në ndërtimin dhe transmetimin e kuptimit
- 24. Përdorimi i kodeve në semiotikë në funksion të komunikimit
- Dekodimi i kodeve gjuhësore dhe jogjuhësore gjatë komunikimit
- 25. Dikotomia denotacion-konotacion në interpretimin e kuptimit.
- Rëndësia e konotacionit kulturor në interpretimin e mesazheve semiotike